

วิธีดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วย ศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับ พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ วิธีการรวบรวมข้อมูล และเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ตามความคิดเห็นของ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ต่างกัน

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม ซึ่งได้แก่

1. กลุ่มศึกษาธิการจังหวัด ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด ทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 72 คน
2. กลุ่มผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จังหวัดละ 1 คน รวมจำนวน 72 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร ทั้งสิ้นจำนวน 122 คน

3. กลุ่มหัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 216 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 50 % ของกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 432 คน

4. กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ ของทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 374 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 50 % ของกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 748 คน

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 734 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ของ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ของทุกจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร โดยจัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานปัจจุบัน ตลอดจนพฤติกรรมการศึกษา โดยใช้คำถามแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของศึกษาธิการจังหวัด 7 ด้าน ตามหลักการหรือทฤษฎีของ Daniel E. Griffiths ซึ่งประกอบด้วยคำถาม รวม 45 ข้อ ได้แก่

1. ผู้นำในฐานะเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม	6	ข้อ
2. ผู้นำในฐานะเป็นผู้รู้จักการปรับปรุงแก้ไข	6	ข้อ
3. ผู้นำในฐานะเป็นผู้ให้การยอมรับนับถือ	6	ข้อ
4. ผู้นำในฐานะเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ	6	ข้อ
5. ผู้นำในฐานะเป็นนักพูดที่เก่ง	7	ข้อ

6. ผู้นำในฐานะเป็นผู้ประสานงานที่ดี 8 ข้อ
7. ผู้นำในฐานะเป็นผู้เข้ากับสังคมได้ดี 6 ข้อ

ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยมีเกณฑ์ให้ผู้ตอบได้พิจารณาดังนี้

- 0 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ไม่มีการปฏิบัติ หรือไม่ปรากฏให้เห็น
- 1 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ที่แสดงออกมาปรากฏให้เห็นน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ที่แสดงออกมาปรากฏให้เห็นน้อย หรือไม่บ่อย
- 3 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ที่แสดงออกมาปรากฏให้เห็นมาก หรือบ่อย
- 4 หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด ที่แสดงออกมาปรากฏให้เห็นมากที่สุด หรือบ่อยที่สุด

และในส่วนท้ายของตอนที่ 2 ได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เรียงลำดับความสำคัญของพฤติกรรมทั้ง 7 ด้าน ตามความคิดเห็นหรือความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้จัดลำดับความสำคัญ จากมาก ไปหาน้อย ด้วยการใส่หมายเลข 1 - 7 ตามลำดับ

การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ในเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำ และได้พิจารณาตีความหลักการตามทฤษฎี พฤติกรรมภาวะผู้นำ ของ แดเนียล อี. กริฟฟิธส์ (Daniel E. Griffiths) ซึ่งประกอบด้วย

- ผู้นำในฐานะเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม
- ผู้นำในฐานะเป็นผู้จัดการปรับปรุงแก้ไข

- ผู้นำในฐานะ เป็นผู้ให้การยอมรับนับถือ
- ผู้นำในฐานะ เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ
- ผู้นำในฐานะ เป็นนักพูดที่เก่ง
- ผู้นำในฐานะ เป็นผู้ประสานงานที่ดี
- ผู้นำในฐานะ เป็นผู้เข้ากับสังคมได้ดี

2. ผู้วิจัยได้ร่วมกับ รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้นำแบบสอบถาม จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ตามหลักการของ แดเนียล อี. กริฟฟิธส์ (Daniel E. Griffiths) และบทความทางวิชาการ ของรองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ เรื่อง พฤติกรรมและทักษะที่จำเป็น สำหรับผู้บริหารในหนังสือมัธยมปริทัศน์ ฉบับเดือนกันยายน 2531 - กุมภาพันธ์ 2532 ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มาศึกษา เพื่อทำการปรับปรุงภาษาและเนื้อหาสาระ ในแต่ละข้อคำถาม ให้เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย

3. ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข จนสมบูรณ์แล้วไปให้ผู้ชำนาญการ (Expert) เกี่ยวกับเรื่องบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดโดยตรง ได้แก่ รองอธิบดี (อดีตศึกษาธิการเขต และศึกษาธิการจังหวัด) ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวง (อดีตศึกษาธิการจังหวัด) หัวหน้าฝ่าย ในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (อดีตศึกษาธิการอำเภอ) และอาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาและความเหมาะสม (รายนามผู้ชำนาญการ อยู่ในภาคผนวก)

4. ผู้วิจัยได้รวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้ชำนาญการ (Expert) ไปปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจ แก้ไข และปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้พร้อมที่จะนำไปทดลองหาความเที่ยง (Reliability) ต่อไป

5. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับ ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด 30 คน

6. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลอง (Try out) ไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) หรือความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach

$$\text{จากสูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_x^2} \right\}$$

α = คือสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง หรือความเชื่อมั่น

n = คือจำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 = คือความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = คือความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

(ประกอบ การเฉลย, 2525)

จากการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า ได้ความเที่ยง หรือ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.9935 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ในการทดสอบเครื่องมือ (Try out) ได้ขอหนังสือจาก รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ถึงผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 30 คน ตามที่กำหนดไว้เป็น กลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้ Try out เครื่องมือ สำหรับการส่งแบบสอบถามนั้นได้จัดส่งทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

2. ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จาก ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ถึง ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ โดยได้แจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยครั้งนี้ และให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนส่ง

แบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ส่งแบบสอบถามให้กับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 734 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืนและใช้ในการวิจัย ได้จำนวน 716 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.55

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีประมวลผลข้อมูลด้วยระบบ คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science Version X) ที่ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ และหาค่าร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของ ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของศึกษาธิการจังหวัด นั้น จะวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนการเรียงลำดับความสำคัญของพฤติกรรมภาวะผู้นำ ตามความคิดเห็นหรือ ความคาดหวังของประชากรทั้งสี่กลุ่ม นั้น จะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ด้วยการกำหนดค่าคะแนนให้กับลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 7 มีค่าเป็น 7,6,5,4,3,2,1 ตามลำดับ สำหรับการคิดหาค่าร้อยละ คิดโดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนรวมทั้งสิ้นของแต่ละพฤติกรรม} \times 100}{\text{คะแนนเต็มของแต่ละกลุ่มประชากร}}$$

คะแนนรวมทั้งสิ้นของแต่ละพฤติกรรม หมายถึง ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการ ลำดับที่ 1-7 ของแต่ละพฤติกรรมซึ่งจะรวมอยู่ในช่องขาวสุดของแต่ละพฤติกรรม

คะแนนเต็มของแต่ละกลุ่มประชากร หมายถึง คะแนนรวมทั้งสิ้นของแต่ละกลุ่มประชากร ที่ได้มาจากผลคูณระหว่างจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มกับค่าคะแนนของลำดับที่ 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 7

3. เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัด จากความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ด้วยการทดสอบความแปรปรวน โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และถ้าพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ก็จะทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') เพื่อศึกษาประชากรกลุ่มใดบ้าง ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ครั้งนี้ ถ้าค่า F ที่ได้จากการคำนวณ น้อยกว่าค่า F จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าค่า F ที่ได้จากการคำนวณเท่ากับหรือมากกว่าค่า F จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ ดังกล่าว หมายความว่าความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มโดยเฉลี่ยแล้วแตกต่างกัน

ถ้าค่า F ที่ได้จากการคำนวณ เท่ากัน หรือมากกว่าค่า F จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า ความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม โดยเฉลี่ยแล้วมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Test for multiple comparisons)

และจะเปรียบเทียบความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด กับความคิดเห็นของผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง ความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัดที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง กับความคิดเห็นของผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ที่มีต่อพฤติกรรมของศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งจะวิเคราะห์โดยใช้ t-test